

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ПРАВА

DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2025-62-3-6>
УДК 339.7

К. В. ЄФРЕМОВА

кандидатка юридичних наук,
старша наукова співробітниця,
доцентка кафедри фінансового права,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків
e-mail: k.v.yefremova@nlu.edu.ua
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-1917-9691>
Web of Science ResearcherID:
<https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAF-6223-2021>
Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58376690100>

ТЕНДЕНЦІ ЗМІНИ НАПРЯМІВ МІЖНАРОДНИХ ПОТОКІВ КАПІТАЛУ В УМОВАХ ДЕГЛОБАЛІЗАЦІЇ, ГЕОПОЛІТИЧНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ¹

У статті проаналізовано трансформації міжнародного руху капіталу в умовах деглобалізації, геополітичної нестабільності та екологічних викликів. Досліджено зміни в інвестиційних пріоритетах, вплив державного боргу й монетарної політики на фінансовий ринок. Визначено роль зелених інвестицій в екологізації фінансової системи та забезпеченні економічного суверенітету. Авторка доходить висновку, що геополітичні конфлікти, глобальний державний борг і торговельні війни є найсуттєвішими факторами, що обмежують вільний рух капіталу.

Ключові слова: міжнародна економіка, міжнародний рух капіталу, економічний суверенітет, прямі іноземні інвестиції, деглобалізація, екологізація фінансової системи.

JEL Classification: F21, F34, G12, G15, F200, F210.

¹ © Єфремова К. В., 2025. Стаття публікується на умовах ліцензії Creative Commons – Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Статтю розміщено на сайті збірника: <http://econtlaw.nlu.edu.ua>.

Постановка проблеми. У сучасних умовах світова економіка зазнає суттєвих трансформацій під впливом процесів деглобалізації, загострення геополітичних протистоянь та загроз кліматичної кризи. Ці фактори кардинально змінюють напрями і структуру міжнародних потоків капіталу, змушуючи інвесторів переоцінювати ризики й адаптувати свої стратегії. Зменшення ролі традиційних центрів тяжіння капіталу, посилення регіоналізації фінансових зв'язків, а також орієнтація на сталий розвиток формують нові підходи до розміщення інвестицій. Проте наукова оцінка цих змін залишається недостатньо систематизованою, особливо в контексті поєданого впливу геополітичних та екологічних чинників. Актуальним є дослідження сучасних тенденцій зміни напрямів міжнародного руху капіталу і виявлення ключових факторів, що формують нову архітектуру глобальних фінансових потоків. Крім того, процеси деглобалізації та екологізації економіки зумовлюють трансформацію не лише фінансових потоків, але й правових механізмів, що регулюють рух капіталу. Усе це потребує осмислення, наскільки чинні міжнародно-правові інструменти відповідають сучасним викликам економічної безпеки й зеленого переходу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Спектр останніх досліджень щодо змін напрямів міжнародних потоків капіталу є доволі різноманітним. Окремі питання міжнародного руху капіталу й іноземних інвестицій стали предметом дослідження багатьох вітчизняних учених, зокрема: М. В. Савченко (M. V. Savchenko) і В. А. Порохня (V. A. Porokhnia) вивчали вплив геополітичної нестабільності на міжнародні інвестиційні потоки [1]; І. І. Гаврилюк (I. I. Havryliuk) розглядала світові тенденції міжнародного руху капіталу [2] і перспективи відновлення та розвитку міжнародного фінансового потоку в Україні після завершення війни [3]; Н. М. Александрова (N. M. Aleksandrova) і Н. Л. Драб (N. L. Drab) досліджували міжнародні потоки капіталу через стан та тенденції розвитку сучасного міжнародного фінансового середовища [4]. Проте нерівномірність потоків прямих іноземних інвестицій між державами щороку призводить до зміни основних країн-лідерів та всієї галузевої структури, що зумовлює необхідність проведення дослідження сучасних особливостей і тенденцій міжнародного руху капіталу в умовах деглобалізації, геополітичних викликів та екологічних проблем.

Формулювання цілей. Метою статті є комплексний аналіз трансформаційних тенденцій у напрямках і структурі міжнародних потоків капіталу в умовах сучасної світової економіки, що зазнає впливу процесів деглобалізації, геополітичної турбулентності й загострення екологічних викликів. Для досягнення поставленої мети передбачається виконання таких завдань: виявити основні закономірності зміщення капіталу між країнами та регіонами під впливом нових політико-економічних умов; проаналізувати вплив геополітичних

ризиків і кліматичних факторів на інвестиційні рішення держав і міжнародних інституцій; визначити ключові напрями регіоналізації та переорієнтації інвестиційних потоків; сформулювати теоретико-правові засади адаптації міжнародного фінансового регулювання до нових викликів.

Виклад основного матеріалу. Однією з основних форм міжнародних економічних відносин є міжнародний рух капіталу, що виступає важливим фактором у світовій економіці, сприяючи розвитку торгівлі, інвестиціям, упровадженню нових технологій та економічному зростанню [2].

Залучення країни до міжнародного руху капіталу відіграє ключову роль у забезпеченні доступу до зовнішніх фінансових ресурсів, що у свою чергу сприяє зміцненню національної економіки та покращенню соціально-економічних показників. Інтеграція в глобальні фінансові процеси дозволяє державі залучати іноземні інвестиції, отримувати кредити, гранти, інші форми фінансової підтримки, що створює додаткові можливості для розвитку інфраструктури, промисловості й соціальної сфери.

Масштабна взаємодія багатьох країн у сфері капіталовкладень формує єдиний міжнародний ринок капіталу, де фінансові потоки переміщуються між державами, забезпечуючи ефективний розподіл інвестиційних ресурсів. Важливим індикатором активного розвитку міжнародного руху капіталу є інтенсивність таких фінансових потоків між країнами, що відображає зацікавленість, рівень довіри інвесторів та сприятливість економічного середовища певної держави.

Потоки капіталу належать до руху грошей із метою інвестування, торгівлі чи реалізації міжнародного бізнесу. Переміщення капіталу за кордон у виробничій, грошовій чи товарній формі веде до створення власності на іноземній території чи іншої форми зобов'язань, що дає право на отримання прибутків [5]. Тому такі потоки капіталу відбуваються практично в будь-якому масштабі, від приватних інвесторів до національних урядів.

Прямі та портфельні іноземні інвестиції, кредити міжнародних фінансових інституцій і розміщення державних єврооблігацій є основними формами залучення міжнародного капіталу. Коли держава запозичує кошти за кордоном, вона створює зовнішній державний борг, що впливає на стабільність національної валюти, рівень резервів центрального банку та довіру до монетарної політики. Таким чином, якщо країна не може обслуговувати свій зовнішній борг і вдається до емісії грошей, це дестабілізує її грошову систему: зростає вартість обслуговування боргу, курс валюти падає, інфляція зростає.

Отже, міжнародні потоки капіталу суттєво впливають на обмінні валютні курси. Так, великі притоки капіталу можуть призвести до підвищення курсу валюти, що робить експорт дорожчим, а імпорт дешевшим. І навпаки, великий відтік капіталу може призвести до знецінення валюти, що робить експорт

дешевшим, а імпорт дорожчим. Тому волатильність обмінного курсу може вплинути на торговельні баланси й економічну стабільність.

Міжнародний рух капіталу, як і інші світові економічні процеси, характеризується різними тенденціями, динамікою та структурними змінами, адже форми й напрямки руху капіталу між державами залежать від різних факторів і несуть позитивні й негативні наслідки як для країн-донорів, так і для країн-реципієнтів.

І. І. Гаврилюк у своєму дослідженні виділила два негативних фактори впливу на міжнародні потоки капіталу у 2024 р., а саме: геополітичні конфлікти й підвищення рівня інфляції у світі [2]. У цьому контексті заслуговує на увагу Звіт про глобальні ризики за 2025 р. (Global Risk Report 2025), у якому зібрані оцінки понад 900 експертів зі всього світу та оприлюднені Всесвітнім економічним форумом (WEF) [6], відповідно до якого можна стверджувати, що світ вступає в глобальні перспективи розширення та ескалації воєнних конфліктів, екстремальних погодних явищ, посиленних зміною клімату, широко поширеної соціальної й політичної поляризації, а також усе нових технологічних досягнень, що прискорюють поширення неправдивої або такої, що вводить в оману, інформації.

Таким чином, у 2025 р. міжнародний рух капіталу, особливо прямі іноземні інвестиції та портфельні потоки, будуть піддані суттєвому впливу низки негативних факторів. Найвпливовішими можна назвати такі:

1. Геополітична нестабільність. Оскільки збройні конфлікти, зокрема російсько-українська війна, конфлікт між Ізраїлем та ХАМАСом, Індо-Пакистанська криза, напруження навколо Тайваню, породжують непередбачуваність, що змушує інвесторів уникати високоризикових регіонів, тому відбувається переміщення капіталу в «безпечні гавані». Усе це викликає затяжну геополітичну рецесію¹.

2. Деглобалізація та економічний протекціонізм. Деглобалізацію можна визначити як процес збільшення протекціоністської політики для повернення до більш локалізованих економік та спроб самодостатності [7]. Світовий тренд на «економічний суверенітет» для захисту національних економічних інтересів та міркування національної безпеки починають домінувати в урядових програмах [6], що призводить до створення бар'єрів у переміщенні капіталу –

¹ Термін «геополітична рецесія» (geopolitical recession) впроваджений політологом Яном Бреммером (Ian Bremmer) у 2020 р. у звіті Top Risks, підготовленому його компанією «Eurasia Group». Геополітична рецесія відрізняється від економічної причинами виникнення та впливом на економіку, зокрема серед причин економічної рецесії є фінансова нестабільність і внутрішні цикли попиту-пропозиції, а геополітичної – зовнішньополітичні конфлікти, економічні санкції та стратегічна нестабільність. Щодо впливу, то перший вид рецесії супроводжується безробіттям, зниженням ВВП і споживання, а другий впливає на інвестиції, глобальну торгівлю й валютні курси. Див.: Ian Bremmer. Ian Bremmer on the forces behind the geopolitical recession. GZERO. Jan 17, 2025. URL: <https://www.gzeromedia.com/quick-take/ian-bremmer-geopolitical-recession>.

через великі мита, санкції, квоти й локалізацію виробництва. Відбувається зниження інтересу до транснаціональних операцій, регіоналізація інвестицій, орієнтація на «дружні» економіки.

3. Посилення монетарної політики провідних центробанків. США, Європейський Союз (далі – ЄС), Британія зберігають високі облікові ставки для стримування інфляції, також вони зменшують надлишкову грошову масу, що призводить до скорочення ліквідності в банківській системі. Оскільки частину транскордонних потоків капіталу та розрахунків деноміновано в доларах США, то монетарна політика цієї країни є ключовим драйвером глобального фінансового циклу. Так, із березня 2022 р. Федеральна резервна система почала цикл підвищення ставки – загалом на 525 базисних пунктів, а у 2023 р. базова ставка сягнула 5,5% [8], що викликало зростання вартості позик по всьому світу. Це в свою чергу призводить до поступового відтоку капіталу з країн, що розвиваються, через привабливість прибуткових інструментів у розвинених країнах.

4. Фінансові кризи та ризики дефолтів. Загострення боргових проблем у країнах із високим рівнем зовнішньої заборгованості формує ефект «доміно». Державний борг і зростання його доходності мають глобальний вплив на світову економіку. Так, у Великій Британії доходність 30-річних державних облігацій піднялася до 5,5%, у Німеччині вона сягнула 3,1% – максимального значення з часів боргової кризи Єврозони, у Японії – майже 3,2% [9]. Це викликає обережність інвесторів при розміщенні активів в облігації урядів або банків. Так, слід звернути увагу, що 21 травня 2025 р. аукціон із розміщення 20-річних державних облігацій США на суму 16 млрд доларів США провалився. Тому Федеральній резервній системі довелося втрутитися і самостійно викупити облігацій на суму майже 2,2 млрд доларів США [10].

5. Торговельні війни та митна ескалація (як наслідок уже зазначеної деглобалізації). У 2025 р. набирає обертів напруженість у торговельних відносинах між ключовими глобальними гравцями: 1) США – Китай щодо тарифної політики, запровадженої з 2018 р., із посиленнями обмеженнями на технології, електроніку, рідкоземельні метали; 2) США – ЄС через значний торговельний дефіцит США з ЄС, який у минулому році склав 235,6 млрд доларів [11]. Тому у рамках своєї політики Президент США Трамп ввів 25-відсоткові мита на імпорт сталі та алюмінію. Так, американські тарифи зачіпають торгівлю на суму 28 млрд доларів, а ЄС відповів цілим пакетом заходів загальною вартістю 26 млрд євро [12]. Запровадження таких імпорتنих мит може зашкодити не лише зовнішній торгівлі, а й трансатлантичним інвестиціям, що складають значно більший обсяг і ставлять під загрозу комерційні відносини, загальний обсяг яких сягає близько 9,5 трлн доларів щорічно [11].

6. Геоелектронічна конкуренція у сфері технологій. Політика експортного контролю й ембарго на мікроелектроніку між США, Китаєм та ЄС ускладнює глобальні ланцюги постачання. Відбувається реструктуризація інвестицій у високотехнологічні галузі та концентрація інвестицій у країнах із доступом до критичних технологій. Як зазначає Марк Заксер, геополітична конкуренція змінює світову економіку, парадигма зсувається від ефективності в бік стійкості, а ринкові інтереси більше не є пріоритетом через політизацію ринку [13].

7. Екологічні катастрофи і кліматична нестабільність. Погодні аномалії, посухи, повені впливають на продуктивність економік, особливо в аграрному, енергетичному й туристичному секторах. Відбувається відтік інвестицій із регіонів, що не мають адаптаційної інфраструктури.

Сучасні тенденції потоків міжнародного руху капіталу в контексті глобальної зеленої політики можна охарактеризувати так: *по-перше*, регуляторні зміни та політики підтримки як на національному, так і на міжнародному рівні. Підписання й реалізація міжнародних угод, таких як Паризька угода, стимулюють країни до активного впровадження зеленої політики і створення сприятливих умов для інвестицій у сталий розвиток. Тому країни розробляють і впроваджують національні стратегії та програми для підтримки зелених інвестицій, включаючи податкові пільги, субсидії й інші стимули. *По-друге*, відбувається зростання інвестицій у зелені проекти, зокрема щодо поновлюваних джерел енергії та енергоефективних технологій. Так, збільшується кількість інвестицій у проекти, пов'язані з сонячною, вітровою, гідро- та іншими поновлюваними джерелами енергії. Багато країн і компаній активно вкладають кошти в розвиток інфраструктури для зеленої енергетики. Крім того, інвестори все більше цікавляться технологіями, які сприяють зменшенню енергоспоживання й підвищенню ефективності використання енергії в різних секторах економіки. *По-третє*, завдяки попереднім двом тенденціям, прослідковується зміна інвестиційних пріоритетів. Традиційні інвестиції в сектори, які негативно впливають на довкілля, стають менш привабливими, тоді як пріоритет віддається проектам із високим екологічним ефектом. Також інвестори все більше враховують кліматичні ризики, приймаючи рішення щодо розміщення капіталу, включаючи аналіз впливу кліматичних змін на інвестиційні проекти і стратегії адаптації [14]. *По-четверте*, відбувається активне запровадження зелених облігацій і фінансових інструментів. Випуск зелених облігацій, кошти від яких спрямовуються на фінансування екологічно чистих проектів, стає все більш популярним, що сприяє залученню капіталу для реалізації проектів, пов'язаних зі зменшенням викидів вуглекислого газу та іншими екологічними ініціативами. Створюються і розвиваються інвестиційні фонди, спрямовані на підтримку стійких проектів, що відповідають принципам ESG (екологічне, соціальне та корпоративне управління). Усе

більше компаній інтегрують принципи стійкості в свою стратегію та операційну діяльність, що сприяє залученню капіталу для зелених ініціатив. Крім того, швидко зростає кількість стартапів та інноваційних підприємств, що розробляють нові технології та рішення для зеленої економіки, привертаючи увагу інвесторів (рисунок) [15].

Фактор	Вплив на міжнародні потоки капіталу
Геополітичні конфлікти	Геополітична рецесія: уникнення інвесторами високоризикових регіонів; відтік капіталу до «безпечних гаваней»
Деглобалізація та економічний протекціонізм	Посилення адміністративно-правових бар'єрів для капіталу (зростання ролі національного фінансового законодавства, валютних обмежень і санкційного права); зменшення інтересу до транснаціональних інвестицій; сприяння регіоналізації
Посилення монетарної політики центробанків	Зниження ліквідності в банківському секторі; зростання вартості міжнародного фінансування; відтік капіталу з країн, що розвиваються, у стабільні економіки
Фінансові кризи й ризики дефолтів	Підвищення дохідності державних облігацій через ризики неплатоспроможності; спостерігається відтік капіталу з ринку державного боргу на тлі зростання дефолтних очікувань
Торговельні війни й митна ескалація	Порушення глобальних ланцюгів постачання; зниження довіри до транскордонних інвестицій; обмеження трансатлантичних потоків капіталу
Геоелекономічна конкуренція в технологіях	Перерозподіл інвестицій у технологічні сектори; інвестори обирають країни з доступом до критичних технологій
Екологічні катастрофи та кліматична нестабільність	Несприятливі кліматичні умови зменшують привабливість окремих регіонів для інвесторів; сприяють відтоку капіталу з незахищених економік; у пріоритеті зелене інвестування; спостерігається явище грінвошингу

Рисунок. Фактори впливу на міжнародні потоки капіталу*

* Джерело: узагальнене автором.

Зміни потоків міжнародного руху капіталу зі зміною світового економічного порядку, зокрема враховуючи стрімке зростання економіки Китаю порівняно з економікою США, мають суттєвий вплив на міжнародну економіку. Необхідно виділити кілька важливих аспектів цих змін.

Відбувається *перерозподіл інвестиційних потоків* через як збільшення інвестицій у Китай, так і вихід китайського капіталу за кордон. Китайські компанії активно інвестують за кордон, особливо в Африку, Латинську Америку, Європу та Південно-Східну Азію, що сприяє диверсифікації міжнародних інвестиційних потоків.

Прослідковується *зміна центрів економічного впливу* через переорієнтацію міжнародної торгівлі та зростання ролі Китаю у світовій економіці. Таке зростання призводить до зміщення центрів торгівлі з традиційних західних ринків до азіатських, що також змінює напрямки міжнародних транспортних потоків.

Відбувається *підвищення конкуренції за ресурси*, особливо рідкоземельні метали. По-перше, швидке економічне зростання Китаю збільшує попит на сировину, що підвищує конкуренцію за ресурси на міжнародному ринку. По-друге, Китай активно інвестує в добувні галузі в інших країнах для забезпечення стабільного постачання сировини (стратегічне інвестування в ресурси). Слід звернути увагу, що Китай є найбільшим у світі виробником 30 з 44 найважливіших мінералів [16].

Китай збільшує інвестиції в науково-технічний розвиток, що сприяє створенню *нових технологічних центрів* і змінює глобальний розподіл технологічних інвестицій. Тому він стає сильним конкурентом у високотехнологічних галузях, таких як штучний інтелект, телекомунікації та електромобілі.

Прослідковується швидкий *розвиток фінансових ринків Китаю*, зокрема фондового та ринку облігацій, що робить їх привабливими для міжнародних інвесторів. Пріоритетним напрямком валютної політики є інтернаціоналізація юаня. Китай активно працює над тим, щоб зробити юань однією з основних резервних валют світу, що може знизити залежність світової економіки від долара США, проте це ніяк не вплине на ринок деривативів.

Висновки. Сучасні зміни в міжнародних потоках капіталу, зумовлені зміною світового економічного порядку, мають значний вплив на глобальну економіку. Ці зміни створюють нові можливості та виклики для різних країн, вимагаючи адаптації їхніх економічної політики та стратегій розвитку.

Міжнародний рух капіталу у 2025 р. функціонуватиме в умовах підвищеної волатильності, ризиків фрагментації світового фінансового простору та переорієнтації інвестицій на стійкі, локалізовані та безпечні моделі. Це вимагає адаптації як з боку держав (через політику стимулювання інвестицій),

так і з боку інвесторів (через зміну стратегій оцінки ризику). А геополітичні конфлікти, деглобалізація, глобальний державний борг і торгівельні війни за участю великих економік є найсуттєвішими факторами, що обмежують вільний рух капіталу шляхом порушення глобальних ланцюгів постачання, зростання транзакційних витрат, зниження обсягів портфельних інвестицій і фрагментації світового інвестиційного середовища.

Таким чином, сучасна трансформація міжнародних потоків капіталу доводить необхідність переосмислення ролі права як чинника, що формує економічні стимули та забезпечує баланс між відкритістю фінансових ринків і збереженням економічного суверенітету держав.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Савченко М. В., Порохня В. А. Вплив геополітичної нестабільності на міжнародні інвестиційні потоки. *Економіка і організація управління*. 2024. №1(53). С. 90–97. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.1.9>.
2. Гаврилюк І. І. Світові тенденції міжнародного руху капіталу. *Економіка та суспільство*. 2024. №61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-35>.
3. Гаврилюк І. І. Перспективи відновлення та розвиток міжнародного фінансового потоку в Україні після завершення війни. *Сталий розвиток економіки*. 2025. №2 (53). С. 405–410. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-56>.
4. Александрова Н. М., Драб Н. Л. Стан та тенденції розвитку сучасного міжнародного фінансового середовища. *Науковий вісник Міжнародної асоціації науковців. Серія: економіка, управління, безпека, технології*. 2024. №3 (1). DOI: <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2024-3-1-4>.
5. Касянок К. Г. Міжнародні інвестиційні потоки в умовах глобальних фінансових дисбалансів. *Економіка і суспільство*. 2016. №3. С. 30–36.
6. The Global Risks Report 2025. World Economic Forum. 2025. URL: <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2025/> (дата звернення: 02.06.2025).
7. Deglobalization as a Geopolitical Risk. The Evolution of Deglobalization. S&P Global. 2023. URL: <https://www.spglobal.com/en/research-insights/market-insights/geopolitical-risk/evolution-of-deglobalization> (дата звернення: 02.06.2025).
8. Monetary Policy Report. Board of governors of the Federal reserve system. March 01, 2024. URL: <https://www.federalreserve.gov/monetarypolicy/2024-03-mpr-summary.htm> (дата звернення: 02.06.2025).
9. Високі ставки на американські облигації штовхають вгору ставки по всьому світу – The Economist. КОШТ. 27.05.2025. URL: <https://kosht.media/chomu-amerykanski-oblihatii-shtovkhaiut-vhoru-stavky-po-vsomu-svitu-the-economist/> (дата звернення: 02.06.2025).
10. McMaken R. Interest rates rise again as treasury auction comes up short. *Mises Wire*. 05.22.2025. URL: <https://www.cobdencentre.org/2025/05/interest-rates-rise-again-as-treasury-auction-comes-up-short> (дата звернення: 02.06.2025).

11. Пикало О. Торгова війна між США та Європою загрожує економічним зв'язкам на \$9,5 трлн – звіт AmCham EU. *Forbes Ukraine*. 2025. 17 берез. URL: <https://forbes.ua/news/torgova-viyna-mizh-ssha-ta-evropoyu-zagrozhue-ekonomichnim-zvyazkam-na-95-trln-zvit-17032025-28080> (дата звернення: 02.06.2025).
12. Юзвяк Р. Торговельна війна між США та ЄС: перший постріл. *Радіо Свобода*. 2025. 12 берез. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/torhovelna-viyna-eu-usa/33345407.html> (дата звернення: 02.06.2025).
13. Saxer M. Schütze sich, wer kann. *Internationale Politik und Gesellschaft*. 06.09.2024. URL: <https://www.ipg-journal.de/rubriken/wirtschaft-und-oekologie/artikel/schuetze-sich-wer-kann-7754/> (дата звернення: 02.06.2025).
14. Dong-xiao Yang, Zi-yue Chen, Yong-cong Yang, Pu-yan Nie. Green financial policies and capital flows. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*. 2019. № 522. P. 135–146. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.physa.2019.01.126>.
15. Xianwang Shi, Jianteng Ma, Anxuan Jiang, Shuang Wei, Leilei Yue. Green bonds: Green investments or greenwashing? *International Review of Financial Analysis*. 2023. № 90. P. 102850. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2023.102850>.
16. Китай нарощує розвідку корисних копалин на тлі конкуренції зі США – FT. *iPress*. 2025. 20 берез. URL: https://ipress.ua/news/kytay_naroshchuie_rozvidku_korysnyh_kopalyn_na_tli_konkurentsii_zi_ssha_ft_369479.html (дата звернення: 02.06.2025).

REFERENCES

1. Savchenko, M. V., & Porokhnia, V. A. (2024). The impact of geopolitical instability on international investment flows. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, 1(53), 90–97. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.1.9> [in Ukrainian].
2. Havryliuk, I. I. (2024). Global trends of international capital movement. *Ekonomika ta suspilstvo*, 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-35> [in Ukrainian].
3. Havryliuk, I. I. (2025). Prospects for the restoration and development of international financial flow in Ukraine after the war ends. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, 2(53), 405–410. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-56> [in Ukrainian].
4. Aleksandrova, N. M., & Drab, N. L. (2024). The state and trends in the development of the modern international financial environment. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoi asotsiatsii naukovtsiv. Serii: ekonomika, upravlinnia, bezpeka, tekhnolohii*, 3(1). <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2024-3-1-4> [in Ukrainian].
5. Kasianok, K. H. (2016). International investment flows in the context of global financial imbalances. *Ekonomika i suspilstvo*, 3, 30–36 [in Ukrainian].
6. World Economic Forum. (2025). The global risks report 2025. <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2025>
7. S&P Global. (2023). Deglobalization as a geopolitical risk. The evolution of deglobalization. <https://www.spglobal.com/en/research-insights/market-insights/geopolitical-risk/evolution-of-deglobalization>

8. Board of Governors of the Federal Reserve System. (2024, March 1). Monetary policy report. <https://www.federalreserve.gov/monetarypolicy/2024-03-mp-summary.htm>
9. High interest rates on U. S. bonds push rates up globally – The Economist. (2025, May 27). *Kosht*. <https://kosht.media/chomu-amerykanski-oblihatzii-shtovkhaiut-vhorustavky-po-vsomu-svitu-the-economist> [in Ukrainian].
10. McMaken, R. (2025, May 22). Interest rates rise again as treasury auction comes up short. *Mises Wire*. <https://www.cobdencentre.org/2025/05/interest-rates-rise-again-as-treasury-auction-comes-up-short>
11. Pykalo, O. (2025, March 17). Trade war between the U. S. and Europe threatens \$9.5 trillion in economic ties – AmCham EU report. *Forbes Ukraine*. <https://forbes.ua/news/torgova-viyna-mizh-ssha-ta-evropoyu-zagrozhue-ekonomichnim-zvyazkam-na-95-trln-zvit-17032025-28080>
12. Yuzviak, R. (2025, March 12). Trade war between the U. S. and the EU: The first shot. *Radio Svoboda*. <https://www.radiosvoboda.org/a/torhovelna-viyna-eu-usa/33345407.html> [in Ukrainian].
13. Saxer M. (2024, September 6). Protect yourself if you can. *IPG*. <https://www.ipg-journal.de/rubriken/wirtschaft-und-oekologie/artikel/schuetze-sich-wer-kann-7754/> [in German].
14. Yang, D.-x., Chen, Z.-y., Yang, Y.-c., & Nie, P.-y. (2019). Green financial policies and capital flows. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, 522, 135–146. <https://doi.org/10.1016/j.physa.2019.01.126>
15. Shi, X., Ma, J., Jiang, A., Wei, S., & Yue, L. (2023). Green bonds: Green investments or greenwashing? *International Review of Financial Analysis*, 90, 102850. <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2023.102850>
16. China increases exploration of mineral resources amid competition with the U. S. – FT. (2025, March 20). *iPress*. https://ipress.ua/news/kytay_naroshchuie_rozvidku_korysnyh_kopalyn_na_tli_konkurentsii_zi_ssha_ft_369479.html [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 10.07.2025

Стаття пройшла рецензування: 23.07.2025

Стаття рекомендована до опублікування: 27.07.2025

K. V. YEFREMOVA

Ph.D, Senior Researcher, Associate Professor of the Department of Financial Law, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine

TRENDS IN THE TRANSFORMATION OF INTERNATIONAL CAPITAL FLOWS UNDER CONDITIONS OF DEGLOBALIZATION, GEOPOLITICAL CHALLENGES AND ENVIRONMENTAL ISSUES

Problem setting. The global economy is undergoing profound structural shifts caused by the growing impact of deglobalization processes, intensifying geopolitical tensions, and

escalating climate-related threats. These factors are significantly altering the directions and structures of international capital flows, forcing institutional and private investors to revise risk assessments and adapt investment strategies. However, the theoretical and empirical understanding of these transformative dynamics remains fragmented, especially in the context of the intertwined influence of geopolitical instability and environmental constraints.

Recent research and publication analysis. A broad spectrum of studies addresses the global movement of capital and investment trends. Ukrainian scholars such as Savchenko and Porokhnia have explored the influence of geopolitical instability on foreign direct investment, while Havryliuk has studied global capital mobility and recovery prospects for postwar Ukraine. Nonetheless, there is still a lack of integrated research focusing on the combined effects of deglobalization, trade protectionism, environmental shifts, and the restructuring of financial markets on capital allocation decisions, particularly from the perspective of economic sovereignty and the greening of the financial system.

Paper objective. The primary objective of this article is to analyze the transformation in directions and composition of international capital flows under current global economic conditions shaped by deglobalization, geopolitical fragmentation, and environmental risks. This includes identifying dominant patterns in capital reallocation, assessing the influence of geopolitical and climate-related risks on investor behavior, and outlining institutional and legal mechanisms necessary for adapting international financial regulation to the new capital architecture.

Paper main body. The article reveals that the modern international economy increasingly experiences differentiated capital flows due to asymmetric risk exposure among nations and regions. Foreign direct investment remains a pivotal channel of capital entry into national economies, but recent years have seen significant shifts in destination countries and sectoral priorities. The study identifies a range of disruptive factors for capital movement in 2025, including geopolitical instability (e.g., the Russia – Ukraine war, China – US tensions), monetary tightening by major central banks (notably the Fed’s interest rate hikes), and trade conflicts (e.g., between the US and China, EU), which reduce cross-border capital efficiency and increase volatility in financial markets.

Particular attention is given to the implications of increased sovereign debt levels and failed debt auctions, which challenge trust in public debt markets and elevate systemic risk. Moreover, the paper examines the emerging trend of “friendshoring” and investment rerouting to politically aligned regions, as well as the rise of climate-sensitive investment strategies. A detailed discussion is devoted to the rise of green investments, ESG-oriented financial tools, and the expansion of green bonds and sustainable investment funds, all contributing to the greening of the global financial architecture.

Conclusions of the research. The article concludes that international capital flows are increasingly shaped by non-economic factors – notably political alignment, environmental regulation, and climate resilience. Traditional market-based models of global investment allocation are giving way to fragmented, regionally anchored systems, prioritizing economic sovereignty and strategic autonomy.

Short abstract for an article

Abstract. The article analyzes the transformation of international capital flows in the context of de-globalization, geopolitical instability and environmental challenges. Changes in investment priorities, the impact of public debt and monetary policy on the financial market are studied. The role of green investments in the greening of the financial system and ensuring economic sovereignty is determined. The author concludes that geopolitical conflicts, global public debt and trade wars are the most significant factors restricting the free movement of capital.

Keywords: international economy, international capital flows, economic sovereignty, foreign direct investment, deglobalization, greening of the financial system.

Article details:

Received: 10 August 2025

Revised: 23 August 2025

Accepted: 27 August 2025

Рекомендоване цитування: Єфремова К. В. Тенденції зміни напрямів міжнародних потоків капіталу в умовах деглобалізації, геополітичних викликів та екологічних проблем. *Економічна теорія та право*. 2025. №3 (62). С. 6–18. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2025-62-3-6>.

Suggested citation: Yefremova, K. V. (2025). Tendentsii zminy napriamiv mizhnarodnykh potokiv kapitalu v umovakh dehlobalizatsii, heopolitychnykh vyklykiv ta ekolohichnykh problem [Trends in the transformation of international capital flows under conditions of deglobalization, geopolitical challenges and environmental issues]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic Theory and Law*, 3(62), 6–18. <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2025-62-3-6> [in Ukrainian].